

الفصل الثالث: في صلاة الكسوف (الآيات)

فصل سوم: نماز کسوف (آیات)

والكلام في: سببها، وكيفيتها، وحكمها.

سبب نماز، چگونگی اقامه نماز و احکام آن

أما الأول: فتجب عند كسوف الشمس، وخسوف القمر، والزلزلة، و تجب لما عدا ذلك من ریح مظلمة، وغير ذلك من أحواف السماء. ووقتها في الكسوف: من حين ابتدائه إلى حين انجلائه، فإن لم يتسع لها لم تجب. وكذا الرياح والأحواف. وفي الزلزلة تجب وإن لم يطل المكث، ويصلي بنية الأداء وإن سكنت. ومن لم يعلم بالكسوف حتى خرج الوقت لم يجب القضاء، إلا أن يكون القرص قد احترق كله، وفي غير الكسوف لا يجب القضاء، ومع العلم والتفريط أو النسيان يجب القضاء في الجميع.

اول: سبب نماز آیات: نماز آیات در زمان خورشیدگرفتگی، ماه گرفتگی و زلزله واجب است؛ همچنین غیر از این موارد، برای بادهای سیاه و حوادث ترسناک آسمانی و غیر از باد نیز واجب می‌گردد.

وقت نماز آیات در خورشیدگرفتگی، از لحظه آغاز آن تا هنگام آشکار شدن [کامل] خورشید است و اگر مدت زمان خورشیدگرفتگی به اندازه اقامه نماز نباشد، نماز واجب نخواهد بود. در مورد باد و دیگر حوادث ترسناک آسمانی نیز به همین گونه است؛^(۱) اما در مورد زلزله، در هر صورت نماز واجب است، حتی اگر مدت زیادی طول نکشد و حتی اگر زمین از حرکت ایستاده باشد، باید نماز را به نیت ادا بخواند.

اگر کسی نداند خورشیدگرفتگی صورت گرفته تا وقت بگذرد، قضا بر او واجب نیست، مگر اینکه خورشیدگرفتگی کلی و تمام قرص خورشید تاریک شده باشد که در این صورت قضا دارد، ولی در غیر خورشیدگرفتگی، قضا واجب نیست؛ اما اگر کسی بداند و از روی کمکاری یا فراموشی نماز را اقامه نکند، در همه موارد باید قضا را به جا آورد.

1- زمانش از ابتدای شروع آیت و حادثه تا پایان آن است و اگر وقت نشود، نماز واجب نخواهد بود. (احکام الشریعه بین السائل و المجیب جزء دوم، صلاة: ص 100)

وأما كيفيتها: فهو أن يحرم بالسبع (الأولى تكبيرة الإحرام وتليها ست تكبيرات واجبة)، ثم يقرأ "الحمد" وسورة، ثم يركع، ثم يرفع رأسه، فإن كان لم يتم السورة قرأ من حيث قطع، وإن كان أتم قرأ "الحمد" ثانياً، ثم قرأ سورة حتى يتم خمساً على هذا الترتيب، ثم يركع ويسجد اثنتين. ثم يقوم ويقرأ "الحمد" وسورة معتمداً بترتيبه الأول، [ويسجد اثنتين]، ويتشهد، ويسلم.

دوم: كيفيت نماز آیات

ابتدای نماز هفت تکبیر می گوید (تکبیر اول، تکبیرة الاحرام است و به دنبال آن شش تکبیر واجب)، سپس سوره حمد و بعد یک سوره می خواند و رکوع می کند، سپس سر خود را بلند می کند، و اگر در قرائت اول، سوره را کامل خوانده باشد، در قرائت دوم، دوباره حمد و یک سوره بخواند، اما اگر در قرائت اول یک سوره کامل را نخوانده باشد، در قرائت دوم از جایی که متوقف شده تلاوت را ادامه دهد، و تا پنج رکوع به همین ترتیب ادامه دهد، پس از رکوع پنجم، دو سجده به جا آورده، برخیزد و حمد و سوره را بخواند و دوباره پنج رکوع مانند رکوع های رکعت اول به جا آورد. بعد از آن، دو سجده به جا آورده، تشهد بخواند و سلام دهد.

ويستحب فيها: الجماعة، وإطالة الصلاة بمقدار زمان الكسوف، وأن يعيد الصلاة إن فرغ قبل الانجلاء، وأن يكون مقدار ركوعه بمقدار زمان قراءته، وأن يقرأ السور الطوال مع سعة الوقت، وأن يكبر عند كل رفع [رأس] من كل ركوع إلا في الخامس والعاشر، فإنه يقول: سمع الله لمن حمده، وأن يقنت خمس قنوتات.

مستحب است که [این] نماز به جماعت خوانده شود و آن قدر طول بکشد تا خورشید گرفتگی تمام شود و اگر نماز قبل از پایان خورشید گرفتگی تمام شد، دوباره آن را به جای آورد. همچنین مستحب است مدت زمان هر رکوع به اندازه مدت قرائت حمد و سوره باشد؛ و در صورت وجود زمان کافی، سوره های طولانی خوانده شود؛ و بعد از هر بار سر برآوردن از رکوع تکبیر بگویند، مگر در رکوع پنجم و دهم که در آنها بگویند: «سمع الله لمن حمده»؛ و مستحب است که پنج قنوت بخواند.⁽²⁾

وأما حكمها، فمسائله ثلاث:

احكام نماز آیات: سه مسئله:

الأولى: إذا حصل الكسوف في وقت فريضة حاضرة كان مخيراً في الإتيان بأيهما شاء، ما لم تتضيق الحاضرة فتكون أولى.

اول: اگر نماز آیات با یکی از نمازهای واجب پنجگانه همزمان شد، هرکدام از آنها را که خواست اول میخواند، مگر اینکه وقت نماز واجب حاضر تنگ باشد، که در این صورت باید اول آن را بخواند.

الثانية: إذا اتفق الكسوف (خسوف القمر) في وقت نافلة الليل، فالكسوف أولى ولو خرج وقت النافلة، ثم يقضي النافلة.

دوم: اگر وقت ماه گرفتگی و وقت نماز نافله شب همزمان گردد، خواندن نماز آیات اولویت دارد، حتی اگر وقت نافله تمام شود، که در این صورت قضای نافله را به جا می آورد.

الثالثة: يجوز أن يصلي صلاة الكسوف على ظهر الدابة وماشياً إذا اضطر لذلك.

سوم: اگر اضطرار پیش بیاید جایز است نماز آیات (خورشیدگرفتگی) را بر پشت مرکب و یا در حال راه رفتن بخواند.

